

Správa o priebehu diskusií k budúcnosti politiky súdržnosti Európskej únie

(od 1. januára 2011 do 31. mája 2011)

Úvod

Uznesením č. 107 z 10. februára 2010 uložila vláda Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) v bode B.2. úlohu ministrovi výstavby a regionálneho rozvoja SR, a to „predkladať na rokovanie vlády správy o priebehu diskusií k budúcnosti politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) s termínom do 31. decembra 2010 a následne polročne vždy k 30. júnu a 31. decembru.

V súvislosti so zrušením Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR a prechodom kompetencií tohto ministerstva na nastupujúce inštitúcie sa stal od 1. júla 2010 nositeľom uvedenej úlohy Úrad vlády SR, ktorý prevzal kompetenciu v oblasti koordinácie využívania finančných prostriedkov z fondov EÚ v zmysle zákona č. 37/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. Následne na základe zákona č. 403/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, došlo od 1. januára 2011 k presunu tejto kompetencie na Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Prvá správa dokumentujúca priebeh diskusií na rôznych fórach v období od 10. februára 2010 do 31. decembra 2010 bola vzatá na vedomie vládou SR dňa 12. januára 2011.

SR v rámci procesu diskusií o budúcej podobe politiky súdržnosti EÚ po roku 2013 prijala doteraz dva základné dokumenty, ktoré predstavujú východiskové pozície SR k tejto politike EÚ, a to „Predbežné stanovisko Slovenskej republiky k budúcnosti politiky súdržnosti po roku 2013“ a „Informácia o príspevku SR v rámci procesu verejných konzultácií k záverom z piatej správy Komisie o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti“. SR v nich vyjadřila podporu politike súdržnosti na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni aj po roku 2013. SR považuje politiku súdržnosti za silný nástroj na realizáciu sociálno-ekonomických priorít a preto podporuje minimálne zachovanie súčasného podielu politiky súdržnosti na celkových výdavkoch rozpočtu EÚ. Zároveň podporuje posilnenie strategického prístupu politiky súdržnosti a jej zameranie sa na obmedzené množstvo prioritných oblastí. V súvislosti s týmto si však SR uvedomuje, že zaostávajúce regióny EÚ nebudú rásť len na základe investícií, napr. do vedy a výskumu, ale pre svoj rast nutne potrebujú aj investície do základnej infraštruktúry a investície na podporu existujúcich priemyselných odvetví. SR považuje za dôležité zabezpečiť výsledkovo orientovaný systém politiky súdržnosti EÚ po roku 2013 pri zohľadnení princípov správneho finančného riadenia. Podľa SR je nevyhnutné venovať pozornosť väčšiemu uplatňovaniu integrovaného prístupu a vytvoreniu spoľahlivého a efektívnejšieho systému ukazovateľov a hodnotenia. V súvislosti s týmto, SR zdôrazňuje veľký význam mestských funkčných oblastí, ktoré posilňujú vytváranie mechanizmov na riešenie vzťahov mesto - periféria a mesto - vidiek. SR uprednostňuje uplatňovanie takých podmienok, ktoré majú na členský štát predovšetkým pozitívny, t. j. motivačný účinok (napr. výkonnostná rezerva na národnej úrovni). V jej záujme je tiež podporovať využívanie nových finančných nástrojov pri jasne definovaných pravidlách a širšie využívanie systému zjednodušených výdavkov aj pre tieto

nástroje. SR podporuje zlepšovanie a evolúciu súčasného systému finančného riadenia, ako aj oprávnenosť čerpania finančných prostriedkov politiky súdržnosti pre všetky členské štáty a regióny EÚ, pričom v centre pozornosti musia aj naďalej zostať menej rozvinuté regióny EÚ.

SR zastáva názor, že ustanovenie stáleho politického a strategického fóra na úrovni Rady EÚ by zvýšilo politickú viditeľnosť a váhu politiky súdržnosti EÚ v nasledujúcom programovom období.

Cieľom predkladanej správy za obdobie od 1. januára 2011 do 31. mája 2011 je podať ucelenú informáciu o vypracovaných a zverejnených dokumentoch k budúcnosti politiky súdržnosti na úrovni EÚ a na národnej úrovni. Zároveň materiál chronologicky zachytáva priebeh diskusií k budúcnosti politiky súdržnosti, predovšetkým na úrovni zasadnutí formálnych, ako i neformálnych pracovných skupín a stretnutí z prostredia Rady EÚ, Európskej komisie (ďalej len „Komisia“) a členských štátov EÚ.

1. Dokumenty k budúcnosti politiky súdržnosti Európskej únie

V sledovanom období boli k problematike budúcnosti politiky súdržnosti EÚ vypracované a zverejnené nasledovné dokumenty:

1.1 Na úrovni EÚ

1.1.1 Správa Komisie k výsledkom verejnej konzultácie k 5. správe o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti

Komisia zverejňuje každé tri roky správu o súdržnosti týkajúcu sa pokroku v hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti a tiež ako k tomuto cieľu prispeli verejné politiky. Závery z piatej správy o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti: budúcnosť politiky súdržnosti (ďalej len „závery z piatej správy o súdržnosti“) z novembra 2010 poskytujú priestor na identifikáciu spôsobov, ktorými by sa malo zabezpečiť posilnenie riadenia politiky súdržnosti po roku 2013, ako aj zefektívnenie a zjednodušenie jej implementačného mechanizmu.

Publikovaním Piatej správy o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti (ďalej len „piata správa o súdržnosti“) otvorila Komisia proces verejnej diskusie, ktorý bol ukončený 31. januára 2011. Dňa 13. mája 2011 zverejnila Komisia výsledky tejto diskusie, ktoré budú tvoriť podklad pre spracovanie legislatívnych návrhov pre politiku súdržnosti po roku 2013.

Celkovo bolo zaslaných 444 príspevkov, z toho 26 od členských štátov EÚ, 225 od regionálnych a miestnych orgánov, 66 od hospodárskych a ekonomických partnerov a 37 z európskych záujmových organizácií pre územné záležitosti. Navyše bolo prijatých 29 príspevkov od organizácií občianskej spoločnosti, 21 od občanov, 15 od súkromných spoločností, 8 z akademických a výskumných inštitúcií, 1 z prostredia inštitúcie EÚ a 9 z ďalších zainteresovaných strán. Taktiež prijala Komisia 5 príspevkov z verejných inštitúcií a príspevky Nórskeho kráľovstva a Švajčiarska. Všetky prijaté príspevky sú uverejnené na internetovej stránke http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/5scr/answers_en.cfm.

Respondenti uvítali významnú úlohu politiky súdržnosti EÚ pri podpore cieľov stratégie Európa 2020, hoci mnohí zdôraznili potrebu jej väčšej flexibility a využívania prístupu „zdola - nahor“ na uspokojenie spoločných potrieb a výziev. Dôležitá je aj potreba väčšej

koordinácie medzi Európskym fondom regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR“), Európskym sociálnym fondom (ďalej len „ESF“), Kohéznym fondom (ďalej len „KF“), Európskym poľnohospodárskym fondom pre rozvoj vidieka (ďalej len „EPFRV“) a Európskym fondom pre rybné hospodárstvo (ďalej len „EFRH“). Podľa väčšiny príspevkov by mal byť ESF zachovaný v súčasnej podobe, ale respondenti by privítali väčšiu synergiu a koordináciu s EFRR. Veľa respondentov tiež podporilo zavádzanie pozitívnych stimulov spojených s uskutočňovaním politiky súdržnosti EÚ.

Príspevky ukázali všeobecnú zhodu pri potrebe realizácie mestskej agendy a lepšieho prepojenia mestských a vidieckych oblastí, ako aj rozvoja makro regionálnych stratégií. Mnoho príspevkov podporilo myšlienku posilnenia princípu partnerstva prostredníctvom väčšieho zapojenia miestnych aktérov do implementačných procesov. Respondenti zdôraznili potrebu zlepšenia systému monitorovania a hodnotenia. Ako potvrdili, osobitná podpora je potrebná pre regióny, ktoré ešte neukončili proces približovania sa k vyspelým štátom EÚ.

1.2 Na národnej úrovni

1.2.1 Informácia o príspevku SR v rámci procesu verejných konzultácií k záverom z piatej správy Komisie o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti

Komisia zverejnila 10. novembra 2010 piatu správu o súdržnosti. Publikovaním tejto správy otvorila verejnú diskusiu k záverom z piatej správy o **súdržnosti**, ku ktorej mohli zasielať aj jednotlivé členské štáty EÚ svoje pripomienky.

V rámci uvedeného procesu verejnej diskusie vypracovalo Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR materiál „Informácia o príspevku SR v rámci procesu verejných konzultácií k záverom z piatej správy Komisie o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti“, ktorý vzala vláda SR na vedomie 26. januára 2011.

SR vo svojom príspevku vyjadrila najmä podporu zamerania politiky súdržnosti po roku 2013 na integrovaný prístup, výsledkovo orientovaný systém pri zohľadnení princípov správneho finančného riadenia a posilnenie jej strategického prístupu prostredníctvom jednotlivých dokumentov pre európsku, národnú a regionálnu úroveň. SR tiež podporila využívanie nových finančných nástrojov pri jasne definovaných pravidlách a širšie využívanie systému zjednodušených výdavkov aj pre tieto nástroje. Zdôraznila veľký význam mestských funkčných oblastí, ktoré posilňujú vytváranie mechanizmov na riešenie vzťahov mesto - periféria a mesto - vidiek. SR vo svojom príspevku vyjadrila dôraz na budovanie administratívnych kapacít posilnením prístupu k vzdelávaniu, stabilite zamestnancov, ich motivácii a ku kontrole výkonnosti na všetkých úrovniach, t. j. európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Zároveň SR navrhla systémové zjednodušenie a zefektívnenie kontroly a auditu tak, aby sa kontrola orientovala viac na dosahovanie výsledkov a nie na kontrolu účtovných dokladov.

SR tiež podporila uplatňovanie pravidla čerpania $n + 3$ pre štrukturálne fondy (ďalej len „ŠF“) a KF EÚ po roku 2013 len na národnej úrovni a nie na úrovni programu. SR tiež súhlasila s návrhom novej architektúry pre politiku súdržnosti EÚ v tom, že pre budúce programové obdobie by mali byť oprávnené na využívanie finančných prostriedkov z politiky súdržnosti všetky regióny a členské štáty EÚ, nielen menej rozvinuté. V súvislosti s týmto SR podporila vytvorenie jedného cieľa politiky súdržnosti, ktorý by umožňoval financovanie všetkých oprávnených aktivít z každého fondu politiky súdržnosti. Na záver upozornila na dôležitosť ponechania možnosti negociácie o výške finančných prostriedkov z politiky

súdržnosti pre ESF medzi Komisiou a členským štátom EÚ tak, ako je to v súčasnom programovom období.

2. Medzinárodné konferencie, pracovné stretnutia a rokovania

k budúcnosti politiky súdržnosti Európskej únie

V sledovanom období sa uskutočnili tieto najdôležitejšie medzinárodné konferencie, pracovné stretnutia a rokovania k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ:

2.1 Piate fórum o súdržnosti

Agenda: Investície do budúcnosti Európy: príspevok politiky súdržnosti k stratégii Európa 2020

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 31. januára – 1. februára 2011

Zástupcovia Komisie na „Piatom fóre o súdržnosti“ zdôraznili, že v roku 2011 sa bude musieť prijať niekoľko veľmi dôležitých rozhodnutí pre budúcnosť Európy a politiky súdržnosti EÚ. Taktiež uviedli, že Spoločný strategický rámec (ďalej len „SSR“) by v budúcom období mohol zahŕňať všetky fondy zdieľaného riadenia. Zmluva o rozvojovom a investičnom partnerstve (ďalej len „ZRIP“) by mala lepšie definovať investičné priority na základe Národného programu reforiem (ďalej len „NPR“) a prostredníctvom nej bude politika súdržnosti strategickejšie monitorovaná, čím sa zabezpečí lepšia návratnosť investícií. Kľúčové sú jasné a merateľné ukazovatele, ktoré zvýšia pridanú hodnotu politiky súdržnosti EÚ a jej nákladovú efektívnosť. Komisia si je vedomá potreby komplexnej implementácie a o niektorých témach, ako sú kondicionality a stimuly, predvídateľnosť verus flexibilita, je potrebné ďalej diskutovať.

SR považuje za nevyhnutné zlepšiť viacúrovňové riadenie a koordináciu medzi rôznymi politikami a lepšie využiť rozvojový potenciál území, prostredníctvom tzv. „place-based prístupu“. Využiť potenciál každého regiónu je možné len prostredníctvom integrovaného prístupu, existuje preto potreba zvýšiť integráciu ESF a EFRR. Prerozdelenie fondov EÚ má byť ponechané na rozhodnutí členského štátu EÚ. Rovnako by mala byť zvažovaná aj možnosť využitia multifundových operačných programov (ďalej len „OP“).

Komisia v záverečnom príspevku konštatovala, že je potrebné byť realistický, čo sa týka rozpočtu na politiku súdržnosti EÚ po roku 2013, ale domnieva sa, že v absolútnych číslach by malo ísť o rovnakú sumu. Viacúrovňové riadenie a partnerstvo by malo mať základ v ZRIP. Komisia však nikomu nemôže nič predpisovať, môže len povzbudiť k väčšiemu partnerstvu.

2.2 Neformálne stretnutie ministrov zodpovedných za územné plánovania a územný rozvoj a politiku súdržnosti EÚ

Agenda: územná súdržnosť, výsledkovo orientovaný prístup, strategické programovanie

Miesto, termín: Maďarská republika, Gödöllő, 19. – 20. mája 2011

Neformálne stretnutie ministrov zodpovedných za územné plánovanie a územný rozvoj a politiku súdržnosti EÚ bolo organizované maďarským predsedníctvom v Rade EÚ. Na uvedenom stretnutí ministri prijali revidovaný dokument „Územná agenda Európskej únie 2020“. Cieľom dokumentu je poskytnúť strategickú orientáciu pre územný rozvoj, podporiť začlenenie územného rozmeru do rozličných politík EÚ na všetkých úrovniach a zaistiť uplatňovanie stratégie Európa 2020 v súlade so zásadami územnej súdržnosti. Prijatiu tohto dokumentu predchádzala diskusia na úrovni generálnych riaditeľov zodpovedných za územné plánovanie a územný rozvoj v dňoch 29. až 30. marca 2011 v Budapešti.

Vzhľadom na význam politiky súdržnosti EÚ, poukázali ministri na jej účinnú pomoc pri znižovaní ekonomických, sociálnych a územných rozdielov medzi regiónmi EÚ. S prihliadnutím na súčasné obdobie po hospodárskej kríze, vyjadrili ministri svoje jednomyselné stanovisko smerovať politiku súdržnosti EÚ k integrovanému a miestne orientovanému prístupu.

Ministri vyjadrili jednomyselnú podporu pre zvyšovanie účinnosti politiky súdržnosti v budúcom období prostredníctvom definovania realistických a merateľných cieľov. Tiež zdôraznili väčší dôraz na monitorovanie a hodnotenie a v neposlednom rade jednoduchší a transparentnejší systém implementácie ŠF a KF EÚ po roku 2013. Zároveň je nevyhnutná potreba identifikácie takých kondicionalít, ktoré budú priamo prepojené s efektívnosťou konkrétnych OP a ktoré budú vytvorené na zásadách proporcionality, flexibility, transparentnosti, zodpovednosti a zjednodušovania. Ministri tiež zopakovali nesúhlas so zavedením kondicionalít prepojených so štrukturálnymi reformami zadefinovanými v NPR.

Na spoločnom rokovaní ministri zdôraznili, že pre politiku súdržnosti EÚ po roku 2013 by mali byť finančné prostriedky viazané na obmedzený počet spoločne dohodnutých tematických priorít, ktoré budú naplňovať ciele stratégie Európa 2020. Ministri nesúhlasili so zavedením povinných priorít a zdôraznili potrebu flexibility ich nastavenia na jednotlivých úrovniach. Ministri sa taktiež vyjadrili zamietavo k určovaniu finančnej alokácie pre ŠF a KF EÚ, ako aj oblasti intervencie priamo v nariadeniach EÚ.

V súvislosti so včasným začatím implementácie programového obdobia po roku 2013 považujú ministri za dôležité, aby boli legislatívne návrhy EÚ k politike súdržnosti predložené na negociačný proces najneskôr v lete 2011.

2.3 Zasadnutie expertnej pracovnej skupiny Komisie „High Level Group“ k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ (HLG)

2.3.1 Ôsme zasadanie HLG

Agenda: ukazovatele, strategické programovanie a Európske zoskupenie územnej spolupráce

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 15. - 16. februára 2011

V prvej časti rokovania prezentovala Komisia dve hlavné odporúčania k ukazovateľom. Podľa návrhu Komisie by si mal každý členský štát EÚ definovať vlastné ukazovatele vrátane počiatkovej hodnoty a tam, kde to bude možné aj v rámci cieľovej hodnoty na základe metodológie ustanovenej v nariadení EÚ. Komisia zároveň zdôrazňuje, že ukazovatele nemajú byť porovnateľné medzi členskými štátmi EÚ, z toho dôvodu nemôže existovať

systém sankcií alebo stimulov na úrovni EÚ. Je potrebné rozpracovať prepojenie ukazovateľov na úrovni OP a ZRIP s ukazovateľmi na úrovni projektov.

K téme ukazovateľov diskutujúci ocenili prístup orientovaný na výsledky, avšak upozornili na riziko zvyšovania administratívnej záťaže najmä pre prijímateľov a taktiež na potrebu kompenzovať výsledkovo orientovaný prístup zmenou súčasného prístupu ku kontrole výdavkov. Niektorí zástupcovia členských krajín EÚ sa vyjadrili, že ukazovatele medzi členskými štátmi EÚ nemôžu byť porovnateľné. Naopak, iné krajiny porovnateľnosť požadovali.

SR vyjadrila plnú podporu výsledkovo orientovanému prístupu, ktorý bude stanovovať jasné a merateľné ciele a ukazovatele výsledkov. Zároveň je potrebné vytvoriť spoľahlivý a efektívnejší systém ukazovateľov. Je však nevyhnutné si uvedomiť, že ukazovatele len opisujú súčasnú situáciu, no neposkytujú odpoveď na príčinu vzniku sledovaného javu. Prílišný dôraz na ukazovatele by mohol byť rizikom pre výsledkovo orientovaný implementačný mechanizmus politiky súdržnosti v budúcom období. Prechod k systému založenom na výsledkoch je potrebný, pričom je dôležité zamerať monitorovanie na sledovanie ekonomických a sociálnych zmien v regiónoch EÚ. S tým súvisí zmena nielen v systéme monitorovania a tvorby ukazovateľov, ale aj v rámci celkovej tvorby a implementácie politiky.

V diskusii k strategickému programovaniu prezentovala Komisia dokument, v ktorom navrhuje, aby bol SSR schvaľovaný Komisiou. Tematické ciele by mali byť premietnuté do prioritných osí na úrovni OP, o ktorých bude rozhodovať členský štát EÚ. V prípade strategického programovania bolo zo strany účastníkov predmetného stretnutia vznesených veľa otázok k tematickému a časovému prepojeniu NPR a ZRIP v politike súdržnosti EÚ po roku 2013. Zúčastnené delegácie poukázali na to, že politika súdržnosti má svoje vlastné ciele, nemôžeme ju „uzavrieť“ iba v rámci stratégie Európa 2020. V tejto súvislosti niektoré členské štáty EÚ poukázali na potrebu ďalšej podpory základnej infraštruktúry. Komisia zdôraznila, že podpora základnej infraštruktúry je obsiahnutá aj v stratégii Európa 2020 a navrhla osobitnú diskusiu k tejto téme, vzhľadom na to, že sa nechce koncentrovať na túto diskusiu počas negociácií k návrhom nových nariadení EÚ. Všetci diskutujúci jednoznačne podporili schvaľovanie SSR aj v Rade EÚ, nielen prostredníctvom Komisie.

V poslednom bode rokovania vyzdvihla Komisia dôležitosť agendy Európskeho zoskupenia územnej spolupráce (ďalej len „EZÚS“) v súčasnom období, pretože do 1. augusta 2011 bude musieť Komisia predložiť Európskemu parlamentu a Rade EÚ správu o uplatňovaní nariadenia o EZÚS a návrhy jeho prípadných zmien a doplnení. Prítomní zástupcovia členských krajín EÚ boli vyzvaní, aby prezentovali svoje skúsenosti s týmto novým nástrojom územnej spolupráce.

SR dosiaľ poskytla súhlas 49 slovenským subjektom s ich účasťou v štyroch EZÚS. Tieto EZÚS vo veľkej miere vznikali na základe spoločných skúseností z územnej spolupráce v minulosti, ktorá postupne nadobúdala formálny a intenzívny charakter. Podľa slovenských skúseností ešte nie je potenciál EZÚS plne využitý. Problém však nie je v implementácii nariadenia ES o EZÚS, ale v samotných perspektívnych členoch EZÚS, ktorí nemajú jasnú a reálnu predstavu, čo tento právny nástroj ponúka. Z praktických skúseností vieme, že partneri zanedbávajú prípravnú fázu založenia EZÚS. SR pre budúce obdobie naďalej podporuje vytvorenie možnosti založenia bilaterálnych EZÚS medzi subjektom z členského štátu EÚ a subjektom z nečlenského štátu.

Keďže ešte stále nemáme dlhoročné skúsenosti s implementáciou nariadenia o EZÚS, sú nevyhnutné neustále zlepšenia. Komisia vyzvala členské štáty EÚ, aby sa na národných úrovniach pripravilo personálne a organizačno-technické zabezpečenie na proces negociácií k nariadeniam a strategickým dokumentom EÚ na implementáciu ŠF a KF po roku 2013.

2.3.2 Deviate zasadanie HLG

Agenda: strategické programovanie, vykonateľnosť politiky súdržnosti EÚ a podpora veľkých podnikov

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 7. apríla 2011

Komisia v úvode zasadania HLG informovala, že pred letom 2011 vydá komunikáciu k zhrnutiu výsledkov verejnej konzultácie k piatej správe o súdržnosti a predpokladaný časový rámec na vydanie legislatívnych návrhov pre politiku súdržnosti EÚ po roku 2013 je koniec júla 2011.

Komisia následne prezentovala dokument do diskusie, v ktorom zdôraznila, že ministri zodpovední za politiku súdržnosti sa v novembri 2010 v Liège zhodli na dvoch otázkach pre budúcnosť, a to potrebe väčšieho prepojenia politiky súdržnosti so stratégiou Európa 2020 a väčšieho zamerania sa na dosahovanie a preukazovanie výsledkov tejto politiky. Prepojenie so stratégiou Európa 2020 by malo byť zabezpečené prostredníctvom SSR, ktorý bude špecifikovať to, ako politiky EÚ pod zdieľaným riadením môžu prispieť k napĺňaniu cieľov uvedenej stratégie. Následne by malo byť konkrétnejšie prepojenie zabezpečené prostredníctvom menu tematických cieľov a špecifikované v prílohe nariadenia EÚ pre politiku súdržnosti po roku 2013.

ZRIP by mala byť účinnejším nástrojom ako súčasné národné strategické referenčné rámce (ďalej len „NSRR“). ZRIP by sa mala prijímať rozhodnutím Komisie, na rozdiel od NSRR, kde boli predmetom rozhodnutia Komisie len zoznam OP, alokácie na jednotlivé OP a popis dodržania doplnkovosti. ZRIP bude definovať to, čo členský štát EÚ plánuje dosiahnuť so zdrojmi politiky súdržnosti. ZRIP a OP budú veľmi prepojené.

Komisia ďalej uviedla, že ciele stratégie Európa 2020 sú pre politiku súdržnosti relevantné, preto je podstatné, aby programovanie vychádzalo z NPR, ktorý predstavuje len začiatkový bod, akýsi odrazový mostík. Politika súdržnosti EÚ po roku 2013 nemôže napĺňať len ciele stratégie Európa 2020. Taktiež sa budú podporovať širšie definované kategórie výdavkov.

V prípade OP Komisia očakáva, že prioritné osi OP budú totožné s jednotlivými tematickými cieľmi. OP budú následne definovať konkrétne spôsoby dosiahnutia cieľa (napr. posilnenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov), ktoré budú špecifické pre daný členský štát/región EÚ. Oprávnenosť výdavkov by mala byť v nariadeniach EÚ pre politiku súdržnosti po roku 2013 definovaná širšie ako v súčasnosti. Nariadenie EÚ nebude obsahovať podrobné pravidlá oprávnenosti pre špecifické oblasti.

Komisia tiež plánuje zlepšiť fungovanie globálnych grantov a navrhne možnosť delegovania riadenia častí OP na mestá, či iné územné celky. Komisia tiež navrhuje väčšiu flexibilitu pre multicieľové OP, t. j. väčšiu flexibilitu v administratívnych hraniciach pre geografickú oprávnenosť. V diskusii k strategickému programovaniu viacerí experti konštatovali, že Komisiou navrhované tematické ciele sú príliš úzke a nie je jasné, aké sú

rozdielely medzi jednotlivými kategóriami. Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že Komisiou navrhovaná štruktúra strategického programovania je príliš zložitá a oproti súčasnému obdobiu obsahuje viac povinných prvkov.

Z pohľadu SR môžeme konštatovať, že na základe prvotnej analýzy, kategórie výdavkov navrhované Komisiou pokrývajú rozsah prípadných potrieb pre SR na financovanie aktivít po roku 2013. V tejto súvislosti je však žiaduce zohľadňovať aj obmedzený počet tematických cieľov, ktoré bude môcť členský štát EÚ podporovať prostredníctvom ŠF a KF EÚ po roku 2013.

Čo sa týka výkonnostnej orientácie politiky súdržnosti EÚ, Komisia navrhuje, aby mal každý špecifický cieľ definovaný výsledkový ukazovateľ s počiatočnou hodnotou. Tento by mal byť osobitne definovaný každým členským štátom/regiónom EÚ a nemal by existovať žiadny povinný zoznam na úrovni EÚ. Povinné spoločné ukazovatele by mali byť naviazané na kategórie výdavkov. Experti v diskusii kritizovali najmä prepojenie povinných spoločných ukazovateľov na kategórie výdavkov, čo nevytvára priestor na kvalitné informovanie o výsledkoch politiky súdržnosti EÚ.

V súvislosti s otázkou priamej podpory produktívnych investícií pre veľké podniky sa Komisia domnieva, že by ich nemali podporovať ŠF EÚ po roku 2013, a to vzhľadom na ich malý ekonomický dopad. Tento návrh Komisie v prevažnej miere podporili aj účastníci stretnutia z prostredia členských štátov EÚ.

2.3.3 Desiate zasadanie HLG

Agenda: finančné nástroje a spoločné akčné plány

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 16. mája 2011

V úvode Komisia prezentovala dokument k finančným nástrojom, v ktorom zdôraznila ich dôležitosť pre programové obdobie po roku 2013. V budúcnosti by finančné nástroje nemali byť obmedzené na tri sektory, ako je tomu v súčasnosti. Komisia navrhuje ex ante posúdenie toho, kde by boli finančné nástroje najefektívnejšie využívané a tiež ich širšie využitie najmä v oblastiach, ktoré sú v súčasnosti implementované prostredníctvom grantov. Komisia tiež navrhuje zriadenie finančných nástrojov na úrovni EÚ, do ktorých by prispievali členské štáty EÚ. Stimul, ktorý Komisia navrhuje je to, že ďalej nebude požadovať národné spolufinancovanie. Vzhľadom na nedostatok informácií o finančných nástrojoch, plánuje Komisia zaviesť pravidelné monitorovacie procesy.

Návrh Komisie k ex ante posúdeniu finančných nástrojov podporili v diskusii aspoň čiastočne takmer všetci vystupujúci; ďalší účastníci z prostredia členských štátov EÚ navrhli, aby bolo jeho vykonanie dobrovoľné. Štandardné modely implementácie a monitorovania podporila väčšina vystupujúcich za podmienky ďalšieho nekomplifikovania implementačných procesov a nezvyšovania administratívnej záťaž.

Komisia v reakcii na diskusiu zdôraznila potrebu ex ante posúdenia, ktorého absenciu označila za hlavnú príčinu neúspechu finančných nástrojov v súčasnom programovom období.

K otázke spoločných akčných plánov zástupcovia Komisie uviedli, že ide o dokument, ktorý už bol diskutovaný na osobitnej skupine k budúcnosti ESF EÚ. Hlavnou myšlienkou je to,

aby sa zjednodušila implementácia z pohľadu vstupov (faktúry, doklady, atď.) a sústredila sa na výstupy a výsledky, čo však môže znamenať zvýšenie požiadaviek v tomto ohľade. Spoločné akčné plány by boli len pre časť OP. Predmetom auditov by boli len výstupy a výsledky, nie účtovné doklady. Tento systém by zabezpečil aj väčšiu viditeľnosť výsledkov a účinnosti politiky súdržnosti EÚ. Tento prístup by sa však nedal aplikovať na všetky aktivity EFRR, napr. na výstavbu infraštruktúry.

Reakcie zástupcov členských štátov EÚ na tieto návrhy boli rozporuplné. Niektorí účastníci uviedli, že návrhy Komisie nie sú dostatočne podložené a využitie prístupu je veľmi obmedzené. Rovnako nie je pre mnohých jasné, či dôjde k redukcii administratívnej záťaže a k ďalšiemu zjednodušovaniu implementačného systému.

Zástupcovia Komisie zdôraznili, že takéto akčné plány by boli v nariadeniach EÚ len ako dobrovoľný nástroj. Strategické programovanie je základom pre výsledkovo orientovaný prístup, ale nie do takej miery ako akčný plán. Zároveň sa domnievajú, že takýto prístup sa nedá aplikovať na celý OP. Komisia v závere k tejto téme konštatovala, že spoločné akčné plány sú využiteľné aj pre EFRR, minimálne je však potrebné sa nad tým ďalej zamyslieť.

Predmetné stretnutie bolo zároveň posledným rokovaním HLG k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ v roku 2011. K témam, ktoré nebudú diskutované pri formálnych negociáciách, sa môže skupina HLG stretnúť aj v roku 2012.

2.4 Zasadnutia pracovnej skupiny Task Force ku kondicionalitám v politike súdržnosti

2.4.1 Prvé stretnutie Task Force ku kondicionalitám v politike súdržnosti

Agenda: kondicionality v politike súdržnosti po roku 2013

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 11. februára 2011

V nadväznosti na požiadavku vznesenú na neformálnom zasadnutí ministrov pre politiku súdržnosti v Liège zorganizovala Komisia prvé zasadnutie Task Force ku kondicionalitám. Zástupcovia Komisie zdôraznili najmä interné kondicionality. Ich cieľom je v budúcnosti predchádzať problémom predtým, než bude nevyhnutné pozastaviť čerpanie nenávratných finančných prostriedkov kvôli konaniam o porušení ZRIP. Monitorovanie pokroku musí byť jednoduché, transparentné a zdieľané.

Zámerom Komisie je, aby sa členské štáty EÚ vyhli problémom pri implementácii, pričom zverejnenie návrhu nariadení EÚ k politike súdržnosti po roku 2013 sa očakáva v júli 2011 a ukončenie procesu negociácie k týmto návrhom do konca roka 2012. Dovtedy Komisia očakáva aktívnu diskusiu členských krajín EÚ o implementačnom systéme politiky súdržnosti po roku 2013.

Diskusia ukázala, že existuje veľa konkrétnych otázok k fungovaniu kondicionalít, ktoré je potrebné vyriešiť. Členské štáty EÚ sa zhodli na tom, že cieľom kondicionalít by malo byť zefektívnenie politiky súdržnosti EÚ, t. j. pretransformovanie súčasného ad hoc systému na transparentný a konzistentný systém. Kondicionality by mali byť nastavené špecificky pre konkrétny členský štát, a/alebo región EÚ. Z diskusie vyplynulo, že zúčastnené členské štáty EÚ taktiež kladú dôraz na proporionalitu a subsidiaritu, vykonateľnosť nariadení EÚ a znižovanie administratívnej záťaže.

Prvé stretnutie skupiny Task Force sa sústredilo na vysvetlenie potreby kondicionalít a popis skúseností z predchádzajúcich programových období.

2.4.2 Druhé stretnutie Task Force ku kondicionalitám v politike súdržnosti

Agenda: kondicionality v politike súdržnosti po roku 2013

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 16. marca 2011

Účastníci druhého zasadnutia Task Force ku kondicionalitám sa sústredili na ich lepšie definovanie. Komisia prezentovala štyri typy kondicionalít: makroekonomické, ex ante, výkonnostné a štrukturálne kondicionality.

V prvej časti diskusie sa hovorilo o ex ante kondicionalitách, ktorých cieľom je vyhnúť sa problémom počas implementačného procesu. Komisia podala informáciu o tom, ako vidí proces fungovania kondicionalít. Pri definovaní konkrétnych národných a regionálnych kondicionalít pôjde o spoločný proces posudzovania na strane členského štátu EÚ a na strane Komisie. Kondicionality musia byť prepojené na tematické priority politiky súdržnosti EÚ po roku 2013. Keď sa posúdi relevantnosť kondicionality, ZRIP a OP budú špecifikovať akčný plán a časový harmonogram na jej splnenie. Komisia podmieni dodržiavanie kondicionalít buď schválením OP, spustením platieb/záväzkov pre tematický cieľ, alebo pozastavením budúcich platieb/záväzkov v prípade, ak sa nebude počas implementácie plniť dohodnutý akčný plán.

V rámci diskusie vyjadrila SR vo svojom príspevku súhlas s hlavným cieľom kondicionalít a upozornila však na nevyhnutnosť zvýšenia orientácie politiky súdržnosti po roku 2013 na výsledky. Od Komisie skôr očakáva metodologické usmernenie v tých oblastiach, ktoré spôsobujú najviac problémov pri implementácii, nie pri nastavovaní sankcií.

K téme povinných alebo dobrovoľných štrukturálnych kondicionalít prezentovala Komisia ich úlohu v oblasti zvýšenia efektívnosti ŠF EÚ pri riešení štrukturálnych reforiem. Komisia navrhuje pozitívne stimuly, napr. formou zvýšenia spolufinancovania pre prioritnú os, vyššej zálohovej platby, či flexibility pri pravidle $n + 2$ v prvom roku implementácie. Komisia tiež navrhuje sankcie vo forme pozastavenia záväzkov pre relevantnú prioritnú os OP pri ich neplnení. Ak sa do nasledujúceho roku dosiahne pokrok, Komisia uvoľní záväzky, ak nie, pozastaví platby.

SR sa k návrhom Komisie vyjadrila negatívne, a to v zmysle neúnosného zvyšovania miery administratívnej záťaže.

2.4.3 Tretie stretnutie Task Force ku kondicionalitám v politike súdržnosti

Agenda: proces kondicionalít

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 8. apríla 2011

V úvode Komisia spresnila, že cieľom zasadania je lepšie definovať kondicionality. Predmetom diskusie boli ex ante kondicionality a štrukturálne kondicionality.

Zo strany zúčastnených expertov je vo všeobecnosti možné konštatovať podporu pre ex ante kondicionality za podmienky ich priameho prepojenia na investície politiky súdržnosti EÚ, ako aj stanovenia ich obmedzeného množstva, ktorý bude zodpovedať inštitucionálnemu usporiadaniu členského štátu EÚ a jeho špecifickým potrebám a tiež ich podpory pre budovanie administratívnych kapacít vo forme horizontálnej ex ante kondicionality. Z diskusie vyplynulo, že Komisia by sa mala sústrediť na finalizáciu zoznamu kondicionalít prepojených na tematické ciele a nemala by vstupovať do kompetencií členského štátu EÚ pri príprave návrhu týchto kondicionalít. Účastníci stretnutia zároveň vyjadrili nesúhlas s aplikovaním sankcií, či zvyšovaním administratívnej záťaže. Ďalej upozornili na riziko oddialenia začiatku implementácie OP, ako aj na sektorizáciu politiky súdržnosti EÚ.

Naopak, zástupcovia členských štátov EÚ vo všeobecnosti vyjadrili zamietavé stanovisko k štrukturálnym kondicionalitám navrhovaným pre ESF.

Oblasti pre ďalšie úvahy Komisie pre ex ante kondicionality by sa mali dotýkať minimalizácie administratívnej záťaže, proporcionality, objektívne overiteľných kritérií na posudzovanie kondicionalít a zabráneniu oddialenia začiatku implementácie OP na programové obdobie po roku 2013.

Tretie stretnutie Task Force ku kondicionalitám bolo zároveň posledným rokovaním tejto pracovnej skupiny, pričom výsledky jej práce Komisia prezentovala vo forme správy na neformálnom ministerskom stretnutí v dňoch 19. až 20. mája 2011 v Gödöllő. V ďalšom období bude Komisia pokračovať pri definovaní kondicionalít v rámci prípravy legislatívnych návrhov pre politiku súdržnosti po roku 2013.

2.5 Zasadania Pracovnej skupiny Rady pre štrukturálne opatrenia (SAWP)

2.5.1 Januárové a februárové zasadania SAWP

Agenda: návrh záverov Rady k piatej správe o súdržnosti

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 17., 21. a 28. januára 2011, 4. februára 2011

Na zasadnutiach SAWP prebiehali začiatkom roka diskusie k textu záverov Rady EÚ k piatej správe o súdržnosti, ktorej finálnu podobu podporili všetky členské štáty EÚ. Najdôležitejšími bodmi k budúcnosti politiky súdržnosti, na ktorých sa delegácie zhodli, sa dotýkajú niekoľkých oblastí.

S ohľadom na úspechy politiky súdržnosti a jej preukázanú pridanú hodnotu sa v správe zdôrazňuje podpora pre dlhodobý sociálno-ekonomický rozvoj regiónov EÚ prostredníctvom využitia ich potenciálu, inovácie a modernizácie hospodárstva. V tejto súvislosti sa taktiež zdôrazňuje potreba pokračovať v plnení cieľov – znižovať rozdiely medzi úrovňami rozvoja rôznych regiónov a v zaostalosti najmenej rozvinutých regiónov, s prihliadnutím na problémy, potreby a možnosti jednotlivých členských štátov EÚ.

V rámci vzťahu politiky súdržnosti EÚ k stratégii Európa 2020 sa pri plnení cieľov politiky súdržnosti musia brať do úvahy aj ciele uvedené v stratégii Európa 2020.

Vzhľadom na potrebu zvýšenia účinnosti pri plnení cieľov hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, musia ESF, EFRR a KF fungovať integrovaným a flexibilným spôsobom.

Tematická koncentrácia by vzhľadom na obmedzený počet priorít mala byť dostatočne flexibilná tak, aby vhodným spôsobom zohľadňovala špecifické národné, regionálne a miestne potreby a možnosti členských štátov/regiónov EÚ.

V otázke účinnosti je dôležité zamerať sa na skutočné výstupy a výsledky politiky súdržnosti po roku 2013 s dôrazom na vyššiu efektivitu systému hodnotenia a monitorovania.

2.5.2 Februárové zasadanie SAWP

Agenda: vlajková iniciatíva v rámci stratégie Európa 2020 „Európa efektívne využívajúca zdroje“ a príspevok regionálnej politiky k trvalo udržateľnému rastu v Európe 2020

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 22. februára 2011

V diskusii viaceré členské štáty EÚ ocenili prezentácie Komisie, najmä osobitnú komunikáciu k príspevku regionálnej politiky k trvalo udržateľnému rastu v stratégii Európa 2020. Komisia v ňom odporučila, aby už súčasné prostriedky programov politiky súdržnosti EÚ napĺňali priority stratégie Európa 2020. Zároveň odporučila viac investovať do tých oblastí, ktoré sú už v súčasnosti z prostriedkov fondov EÚ podporované (napr. energetická efektívnosť, ekosystém, ekoinovácie). V závere požiadala členské štáty EÚ o identifikáciu toho, či sú ich súčasné OP v súlade s prioritami stratégie Európa 2020 a prípadne ich revidovali, ak je to žiaduce. Komisia vyhlásila absolútnu otvorenosť a pripravenosť na revízie OP v súlade s týmito požiadavkami.

Ako Komisia zdôraznila, nevyzýva členské štáty EÚ k tomu, aby menili svoje súčasné OP, avšak z monitorovacích údajov je evidentné, že v niektorých oblastiach je potrebný väčší pokrok. V žiadnom prípade neodporúča presun zdrojov z prioritných oblastí stratégie Európa 2020 na trvalo udržateľný rozvoj, ale skôr z tých oblastí, ktoré nie sú v centre záujmu stratégie Európa 2020. Oblasť energetiky je špeciálny prípad, kde je evidentné, že súčasné investície produkujú úspory už vo veľmi krátkodobom horizonte. Rovnako je to oblasť, v ktorej môže byť v budúcom období veľmi výhodné využitie návratných finančných nástrojov.

2.5.3 Marcové zasadania SAWP

Agenda: strategické programovanie

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 7. marca 2011

V rámci stretnutí SAWP začala Komisia v marci 2011 organizovať sériu orientačných diskusií ku kľúčovým témam pripravovaných legislatívnych návrhov k politike súdržnosti po roku 2013, tentoraz k strategickému programovaniu.

V diskusii všetky členské štáty EÚ zdôraznili to, že NPR nevytvára dostatočný základ pre proces programovania politiky súdržnosti EÚ. Vo všeobecnosti delegácie ocenili návrh Komisie v rámci SSR, ktorý by mal v prvom rade definovať úlohy jednotlivých fondov pri implementácii stratégie Európa 2020, ako aj ich vzájomné prepojenie. K návrhu Komisie na prijatie ZRIP boli delegácie skeptickejšie. Zaujímali sa o právne postavenie takejto zmluvy, ako aj o jej pridanú hodnotu.

Čo sa týka strategického programovania, je potrebné dnešný systém zmeniť. Hlavným prvkom je sústredenie sa na výsledky, ktoré chceme dosiahnuť. Ďalej je potrebná lepšia horizontálna a vertikálna koordinácia medzi jednotlivými fondmi EÚ a politikami nielen na európskej úrovni, ale aj na národnej úrovni. Oproti súčasnému NSRR potrebujeme v budúcom programovom období významnejší dokument na národnej úrovni, ktorý bude definovať to, ako bude chcieť členský štát EÚ dosiahnuť definované ciele. Pri príprave legislatívnych návrhov pre politiku súdržnosti EÚ po roku 2013 bude Komisia brať do úvahy všetky relevantné pripomienky členských štátov EÚ k ZRIP.

Komisia sa tiež vyjadrila, že NPR by mali byť považované len za východiskový materiál pre ZRIP. Hlavnou úlohou NPR je definovať cestu k dosiahnutiu hlavných cieľov stratégie Európa 2020 prostredníctvom plnenia národných cieľov. Súčasnú NPR budú naplňovať ciele stratégie Európa 2020 len do roku 2014. V rámci prepojenia s NPR je potrebné sa sústrediť na dlhodobé aspekty, ktoré z tohto dokumentu vychádzajú. ZRIP by mala byť výsledkom dohody s členským štátom EÚ a prijatá na základe rozhodnutia Komisie, pričom k jej zmene môže dôjsť len pri strategických zmenách na úrovni EÚ a na národnej úrovni. Z verejnej diskusie k záverom z piatej správy o súdržnosti vyplynula požiadavka, aby ZRIP pokrývala všetky fondy EÚ pod zdieľaným riadením.

Agenda: systém implementácie pre politiku súdržnosti po roku 2013

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 29. marca 2011

Účelom diskusie bolo prispieť k návrhom na zjednodušenie politiky súdržnosti po roku 2013. V diskusii sa delegácie zhodli na tom, že zjednodušenie politiky súdržnosti je téma, o ktorej sa diskutuje niekoľko rokov a je potrebné v tejto oblasti napredovať. Znenie novej legislatívy EÚ pre politiku súdržnosti po roku 2013 by malo byť jasné a zrozumiteľné tak, aby sa nevytváral priestor pre rôzne interpretácie. Definícia detailných pravidiel by mala byť ponechaná na národnej úrovni. Podľa členských štátov EÚ by usmernenia Komisie mali mať len charakter odporúčaní. Mnohé delegácie osobitne zdôraznili komplikovanosť cieľa európskej územnej spolupráce a potrebu proporcionality. Niektoré delegácie vyjadrili obavy z vývoja diskusie k budúcej legislatíve pre politiku súdržnosti, najmä v oblasti kondicionalít. Vo vzťahu k prebiehajúcej diskusii o revízii finančného nariadenia účastníci poukázali na potrebu stability v implementačnom systéme pre politiku súdržnosti po roku 2013.

2.5.4 Aprílové zasadanie SAWP

Agenda: integrovaný prístup a prezentácia EÚ rámca pre národné stratégie rómskej integrácie do roku 2020

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 18. apríla 2011

V diskusii sa členské štáty EÚ zhodli na potrebe integrovaného prístupu, pretože jeho praktická implementácia je stále zložitá. Väčšina delegácií podporila možnosť využitia multifundových OP po roku 2013. V tejto súvislosti niektoré členské štáty EÚ namietali proti návrhu Komisie definovať výšku alokácie pre ESF priamo v novej legislatíve pre politiku súdržnosti EÚ. Podiel ESF by si mal definovať každý členský štát EÚ na základe svojich potrieb. Väčšina členských štátov EÚ odmietla návrh na financovanie jednej tematickej oblasti z jedného fondu, t. j. napr. financovanie vzdelávania prostredníctvom ESF, vrátane infraštruktúry, alebo financovanie inovácií prostredníctvom EFRR, vrátane školení.

Komisia v reakcii na diskusiu zdôraznila potrebu koncentrácie, flexibility a tiež na mieru „šitých riešení“.

„Rámec EÚ pre národné stratégie rómskej integrácie do roku 2020“, navrhuje lepšie využitie fondov EÚ na riešenie rómskej otázky. Predmetný dokument zdôrazňuje štyri hlavné oblasti (vzdelávanie, zamestnanosť, zdravie a bývanie), na ktoré by sa mali jednotlivé členské štáty EÚ zamerať vo svojich národných stratégiách a ktoré je potrebné predložiť Komisii do konca roka 2011.

V diskusii sa delegácie zhodli na tom, že je potrebné zohľadniť špecifickosť každého členského štátu/regiónu EÚ. Niektoré členské štáty EÚ nesúhlasili s osobitnými národnými stratégiami pre oblasť rómskej problematiky. Všeobecne bol vyjadrený nesúhlas s earmarkingom zdrojov určených na integráciu Rómov na EÚ úrovni.

2.5.5 Májové zasadanie SAWP

Agenda: kondicionality

Miesto, termín: Belgické kráľovstvo, Brusel, 12. mája 2011

Komisia informovala o výsledkoch verejnej konzultácie k piatej správe o súdržnosti. Vo všeobecnosti existuje podpora prepojenia politiky súdržnosti so stratégiou Európa 2020. Rovnako však boli vyjadrené obavy z úplného podriadenia sa politiky súdržnosti EÚ stratégii Európa 2020. Respondenti tiež podporili návrh koncentrácie politiky súdržnosti po roku 2013 na obmedzené množstvo priorít, zároveň však vyjadrili obavu z definovania tematických cieľov na úrovni EÚ.

Čo sa týka kondicionalít a stimulov, existuje podpora pre zavedenie motivačných stimulov. Stanoviská členských štátov EÚ k makroekonomickej kondicionalite v prepojení na Pakt rastu a stability boli rôznorodé, rovnako aj ich stanoviská k výkonnostnej rezerve. Verejná diskusia tiež zdôraznila potrebu väčšieho zapojenia miestnych aktérov do všetkých fáz prípravy a implementácie programov po roku 2013.

V otázke finančného riadenia, kontroly a auditov bola vyjadrená jasná podpora pre uplatňovanie transparentnejších a jednoduchších pravidiel. Členské štáty EÚ podporujú zachovanie pravidla $n + 2$ s výnimkou prvého roku implementácie, avšak mnohí žiadali aj uplatňovanie pravidla $n + 3$.

V rámci diskusie k výsledkovo orientovanej politike súdržnosti po roku 2013 vyjadrila SR podporu väčšej orientácii na výsledky. Orientácia na výsledky má byť hlavným „hnacím motorom“ programovania; nemalo by existovať žiadne sankcionovanie za nedosahovanie výsledkov, keďže tieto sú ovplyvňované rôznymi faktormi. Pri dôraze na výsledky je podľa SR potrebné zväziť aj uplatňovanie pravidla $n + 2$, vzhľadom na to, že tieto dva procesy sú protichodné.

2.6 Aktivity slovenského predsedníctva vo V4 k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ

2.6.1 Stretnutie zástupcov V4 + Nemecka

Agenda: tematická koncentrácia, kondicionality, územná súdržnosť, strategické programovanie

Miesto, termín: Slovenská republika, Piešťany, 13. – 14. apríla 2011

V súvislosti s návrhom Komisie v oblasti strategického programovania diskutovali účastníci rokovania o stanovení obmedzeného počtu tematických cieľov na národnej úrovni, pričom upozornili aj na problematické prekrývanie niektorých tematických cieľov, ktoré navrhla Komisia a tiež na ich rozdielnú úroveň špecifickosti.

Komisia navrhuje prijatie rozhodnutia pre ZRIP v plnom rozsahu, na rozdiel od súčasného NSRR, v ktorom podliehali rozhodnutiu Komisie len jeho jednotlivé časti, ako zoznam OP, finančné alokácie na OP a doplnkovosť. Podľa názoru krajín V4 by ZRIP mala zostať v čo najvšeobecnejšej podobe.

V rámci územnej súdržnosti sa diskutovalo o príspevku územného prístupu k účinnejšej a výsledkovo orientovanej politike súdržnosti EÚ, pričom úloha EZÚS v tematickej koncentrácii nie je jasná. Začlenenie programov územnej spolupráce do ZRIP bolo účastníkmi stretnutia posúdené ako diskutabilné, vzhľadom na jeho medzinárodný charakter. Taktiež nie je doteraz jasné, či bude Komisia poskytovať usmernenia pre programy európskej územnej spolupráce v súvislosti s väzbou na ciele stratégie Európa 2020, ako aj to, či systém povinných spoločných ukazovateľov bude reflektovať aj na tieto programy.

Čo sa týka kondicionalít, diskutovalo sa o ich primárnych cieľoch. Zúčastnení sa zhodli na tom, že kondicionality by nemali nahradiť postupy zavedené v existujúcej legislatíve EÚ (napr. konanie pre porušenie práva) a ani by nemali byť spojené s nezáväznými dokumentmi Komisie. Na rokovaní bolo taktiež zdôraznené, že Komisiou navrhovaný mechanizmus kondicionalít má negatívny dopad na včasné začatie implementácie OP na programové obdobie po roku 2013.

Čítať foneticky

Slovník

2.7 Ostatné pracovné stretnutia k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ

2.7.1 Diskusia na úrovni EÚ

2.7.1.1 Konferencia „Aká bude budúcnosť politiky súdržnosti?“

Agenda: plenárne zasadnutie: Po 5. správe o súdržnosti - implementácia a efektívnosť politiky súdržnosti, stratégia Európa 2020 a politika súdržnosti: inteligentný rast

Miesto, termín: Slovenská republika, Bled, 16. – 18. marca 2011

Komisia uviedla, že v ZRIP by mali byť definované investičné priority, ktoré budú vychádzať z NPR. Cieľom Komisie je posilnenie strategickú úlohu politiky súdržnosti EÚ po roku 2013 a zabezpečenie jej prepojenia so stratégiou Európa 2020. Veľmi dôležitá je aj koordinácia s ostatnými politikami EÚ a ich nástrojmi. Tiež je potrebné sa zamerať na obmedzený počet priorít a väčšie zameranie sa na dosiahnutie výsledkov. Riadiace orgány by mali identifikovať také ukazovatele, ktoré budú čo najlepšie odrážať to, čo chceme

dosiahnuť. Dôležitou oblasťou je aj stanovenie kondicionalít (makroekonomických, ex ante, ex post a štrukturálnych).

Zástupcovia akademickej sféry zdôraznili, že politika súdržnosti je jednou z najvýznamnejších politík EÚ, avšak jej administratíva je veľmi nákladná. Riadiace orgány sú často preťažené požiadavkami zo strany prijímateľov, preto poukázali na potrebu zjednodušenia implementačného systému, ako aj dôležitosť uplatnenia princípu proporcionality v rámci politiky súdržnosti EÚ po roku 2013.

Medzi hlavné výzvy v tejto oblasti patrí aj miestne orientovaný prístup, možnosť širšieho použitia logiky veľkých projektov a krížového financovania, ako flexibilného nástroja pre integrované projekty.

Politika súdržnosti by sa mala v blízkej budúcnosti stať nástrojom na dosiahnutie cieľov inteligentného a udržateľného rastu vo všetkých regiónoch EÚ.

2.7.1.2 Stretnutie k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ na vysokej úrovni

Agenda: tematická koncentrácia a výsledkovo orientovaný prístup

Miesto, termín: Maďarská republika, Budapešť, 31. marca – 1. apríla 2011

Stretnutie na vysokej úrovni organizovalo maďarské predsedníctvo v Rade EÚ a zúčastnil sa ho aj Johannes Hahn, člen Komisie zodpovedný za regionálnu politiku EÚ. Cieľom rokovania bola efektívnosť politiky súdržnosti pre 271 európskych regiónov a jej budúca architektúra po roku 2013.

Komisia vo svojom úvodnom príspevku dôrazne apelovala na potrebu jasného prepojenia politiky súdržnosti s cieľmi stratégie Európa 2020, potrebu ustanovenia kondicionalít a väčšieho dôrazu na dosahovanie výsledkov spolu so snahou o zjednodušenie politiky pre prijímateľov. Komisia taktiež prezentovala úvahy o mechanizme pre zabezpečenie tematickej koncentrácie. Jednotlivé tematické ciele boli zostavené horizontálne, na základe prioritných oblastí a cieľov stratégie Európa 2020. Pre každú prioritnú oblasť by sa mali definovať výsledkové ukazovatele, ktoré nebudú povinné, ale metodológia bude súčasťou nových nariadení pre politiku súdržnosti EÚ po roku 2013. Následne by mali byť definované kategórie výdavkov, ktoré budú povinné. Počet tematických cieľov pre región by mal byť obmedzený, pričom zaostalé regióny budú mať na výber viac priorít, ako tie rozvinuté. Komisia si je však vedomá potreby flexibility aj pri tematickej koncentrácii, návrh mechanizmu zatiaľ nie je definovaný.

V rámci agendy „výsledkovo orientovaný prístup“ Komisia prezentovala tému kondicionalít. Politika súdržnosti EÚ uplatňuje výsledkovo orientovaný prístup dlhodobo a cieľom súčasnej diskusie je snaha o vylepšenie jej systému.

Komisia uviedla kľúčové zložky efektívnosti politiky súdržnosti, a to prepojenie politiky súdržnosti so stratégiou Európa 2020, tematickú koncentráciu, kondicionality a výsledkovo orientovaný prístup. Účelom SSR je definovať typy investícií, ktoré budú podporené v politikách EÚ s cieľom naplnenia stratégie Európa 2020. Prvý návrh tohto dokumentu vydá Komisia do konca roka 2011 v prípade, ak návrhy nových nariadení EÚ k ŠF a KF budú zverejnené v lete 2011. V prostredí Komisie prebieha ešte stále vnútorná

diskusia o tom, či bude ZRIP zahŕňať okrem politiky súdržnosti aj problematiku rozvoja vidieka. ZRIP by mala obsahovať aj výkonnostný rámec, ktorý by bol základom na pridelenie výkonnostnej rezervy. Taktiež bude existovať systém spoločných povinných výstupových ukazovateľov, pričom si členské štáty EÚ môžu definovať aj ďalšie ukazovatele. Výsledkové ukazovatele by mali definovať zmenu, ktorá sa chce investíciami dosiahnuť spolu s východiskovou pozíciou. Čo sa týka hodnotenia, Komisia aj naďalej plánuje využívať ex ante hodnotenie so zameraním sa na zhodnotenie príspevku k stratégii Európa 2020. Zároveň plánuje zabezpečiť ročnú diskusiu na politickej úrovni o dosiahnutom pokroku v implementácii a o dosiahnutých výsledkoch aj na základe výkonnostného rámca definovaného v ZRIP. Čo sa týka ex ante kondicionalít, Komisia predstavila systém prezentovaný na druhom zasadnutí Task Force. Taktiež zdôraznila potrebu posilniť finančné riadenie a kontrolu. Pravidlo $n + 2$ by malo zostať zachované, ale je potrebné zjednodušiť systém jeho aplikácie.

V politike súdržnosti bude viac využívaný e-government, ako aj zjednodušené výdavky. Pozornosť bude sústredená aj na harmonizáciu pravidiel medzi jednotlivými fondmi EÚ (napr. oprávnenosť DPH, konzistentnosť s ostatnými EÚ politikami, oprávnenosť personálnych výdavkov, pravidlá pre finančné nástroje a pod.).

2.7.1.3 Konferencia nových členských štátov k budúcnosti politiky súdržnosti

Agenda: tematická koncentrácia a flexibilita, strategické plánovanie a prístup zameraný na výsledky, implementačný systém politiky súdržnosti po roku 2013, budúca architektúra politiky súdržnosti

Miesto, termín: Česká republika, Plzeň, 18. – 20. apríla 2011

Zástupcovia z desiatich nových členských štátov EÚ (Bulharsko, Česká republika, Cyprus, Estónsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Poľsko, Slovensko) diskutovali na konferencii o otázkach týkajúcich sa implementácie programového obdobia 2007 - 2013, ako aj o budúcej podobe politiky súdržnosti.

V úvode stretnutia boli prezentované skúsenosti zo súčasného programového obdobia. Jednotliví zástupcovia uvedených členských štátov predstavili zloženie a stav čerpania programov ŠF a KF EÚ v ich prostredí.

Predmetom diskusie k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ bolo možné usporiadanie riadiacich a kontrolných štruktúr na národnej úrovni v zmysle návrhov Komisie.

Z diskusie vyplynulo aj to, že politika súdržnosti by sa mala týkať všetkých regiónov EÚ, preto sa pre tento prístup v súčasnosti hľadá spravodlivé a jednoduché riešenie.

Hlavným záujmom je aj obmedzenie miery chybovosti politiky súdržnosti po roku 2013, ako aj znižovanie administratívnej záťaže. V oblasti využívania nových finančných nástrojov by členské štáty EÚ mali mať v budúcnosti právo vybrať si správnu kombináciu pôžičiek a grantov.

2.7.2 Diskusia na národnej úrovni

2.7.2.1 Konferencia „Rozvoj regiónov Slovenska v kontexte politiky súdržnosti EÚ“

Agenda: doterajšie skúsenosti v oblasti politiky súdržnosti, politika súdržnosti po roku 2013

Miesto, termín: Slovenská republika, Bratislava, 24. mája 2011

Konferencia „Rozvoj regiónov Slovenska v kontexte politiky súdržnosti EÚ“ sa uskutočnila pod záštitou 1. podpredsedu vlády a ministra dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, Jána Figel'a. Cieľom konferencie bolo zvýšenie informovanosti o implementačnom mechanizme politiky súdržnosti, jej dopadoch na rozvoj regiónov SR a vývoji diskusie k podobe tejto politiky po roku 2013.

Medzi pozvanými diskutérmi boli prítomní zástupcovia Komisie, Európskeho parlamentu, Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, Národnej rady SR, krajín Vyšehradskej štvorky, Rakúska, Združenia miest a obcí Slovenska a Združenia samosprávnych krajov SK 8. Konferencie sa zúčastnilo 140 nominovaných účastníkov z radov odbornej verejnosti, najmä ústredných orgánov štátnej správy, akademickej sféry, regionálnej a miestnej samosprávy, mimovládnych organizácií, euroregiónov, regionálnych rozvojových agentúr, európskych zoskupení územnej spolupráce, riadiacich a sprostredkovateľských orgánov pre jednotlivé operačné programy a i.

Nosnou témou konferencie bolo zhodnotenie doterajších skúseností v oblasti politiky súdržnosti EÚ, ako aj diskusia o jej budúcej podobe po roku 2013. Z konferencie vyplynuli závery, ktoré potvrdili dôležité postavenie politiky súdržnosti EÚ ako silného nástroja a hybnú silu pre napĺňanie cieľov stratégie Európa 2020. Politika súdržnosti EÚ jednoznačne patrí k pilierom EÚ a nemalou mierou prispieva k rastu, prosperite a podpore vyváženého rozvoja v celej EÚ.

Doterajšie skúsenosti v krajinách EÚ ukázali, že je potrebné naďalej pokračovať v zjednodušovaní implementačného procesu politiky súdržnosti EÚ. Taktiež je žiaduce zabezpečiť flexibilitu riadenia politiky súdržnosti vzhľadom na vnútorné pomery jednotlivých regiónov. Politika súdržnosti by mala byť predovšetkým o tom, aby zaostalé regióny využívali svoje prednosti. Finančných zdrojov nebude nikdy dosť, z tohto dôvodu je dôležitejšie ich efektívne využívanie a racionálne nasmerovanie tam, kde je to najviac potrebné.

Zvýšenie konkurencieschopnosti regiónov EÚ si vyžaduje posilniť integrovaný a strategický prístup politiky súdržnosti prostredníctvom jednotlivých strategických dokumentov s dôrazom na využívanie vnútorného potenciálu regiónov EÚ. Z tohto dôvodu je v procese plánovania potrebné vytvárať mechanizmy pre miestne orientovaný prístup. Z diskusie vyplynulo, že integrovaný prístup je nevyhnutné aplikovať nielen na inštitucionálnej úrovni, ale aj na úrovni jednotlivých politik EÚ pod zdieľaným riadením.

Proces prípravy programového obdobia po roku 2013 by mal vychádzať aj z doterajších skúseností s implementáciou fondov EÚ pri rešpektovaní hlavných princípov politiky súdržnosti EÚ, najmä princípu partnerstva. Už v júli 2011 sa očakáva zverejnenie prvých legislatívnych návrhov Komisie na využívanie ŠF a KF EÚ po roku 2013. Pred SR stojí náročná úloha zabezpečiť proces negociácií k návrhom legislatívnych a strategických dokumentov EÚ a SR pre politiku súdržnosti po roku 2013. Pokiaľ chce SR v tomto procese presadiť svoje pozície, je nevyhnutné, aby sa nezanedbala jeho prípravná fáza na všetkých úrovniach rozhodovania.

Záver

V nasledujúcom období pripraví Komisia prvé návrhy legislatívy, ktoré určia základný rámec pre politiku súdržnosti po roku 2013. Zo strany členských štátov EÚ sa očakáva aktívna účasť v procese formálnych negociácií o obsahu novej legislatívy EÚ a strategických dokumentov upravujúcich využívanie ŠF a KF EÚ v programovom období po roku 2013. SR naďalej plánuje aktívne pristupovať pri presadzovaní národných a regionálnych záujmov SR aj vo fáze negociácií o obsahu legislatívnych a strategických dokumentov tvoriacich politiku súdržnosti EÚ na obdobie po roku 2013 v súlade s prijatými pozíciami SR.

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR v tomto kontexte vypracuje a predloží na rokovanie vlády SR návrh zabezpečenia koordinácie politiky súdržnosti EÚ po roku 2013 na národnej úrovni. V súvislosti s blížiacim sa zverejnením návrhov legislatívy EÚ pre politiku súdržnosti po roku 2013 možno očakávať zintenzívnenie diskusie na úrovni inštitúcií EÚ, ako aj členských štátov EÚ.